

De geschiedenis van een vreemd eendje

Door C. J. Tirion

Twee jaar geleden, ik meen omstreeks eind mei, kwam de zoon van mijn overbuurman mij een, naar het leek, jonge eend brengen. Het dier liep geheel alleen op het strand aan de noordzijde van de Scheveningse boulevard. De meewandelende jonge hond rende het jonge eendje achterna, zette zijn poot op het diertje en daardoor kon het bruingele, aan de bovenzijde met onregelmatige zwarte vlekken getekende eendje worden opgenomen.

Het diertje, dat ik voor een jonge bergeend hield, de enige soort die, bij mijn weten, aan de zee kant in de duinen zou kunnen broeden, was in zittende houding ongeveer tien of elf centimeter lang. Ik schatte het daarom op een week of twee tot drie en vreesde dat de vogel daarom moeilijk meer aan mensen zou kunnen wennen.

Nu had ik toevallig in mijn kamer een klein rennetje op een tafel met een vijftal parelhoenderkuikentjes van ongeveer een week oud. Deze kregen het eendekuiken tot gezelschap en spoedig zaten zij onder de kunstmoeder gezellig en rustig bij elkaar, wat door de glazen wanden kon worden gecontroleerd.

De voeding leverde in het begin inderdaad moeilijkheden op, zodat tot dwangvoeding moest worden overgegaan, maar ook na een paar dagen begon het diertje zelf te eten. Toen werd het ook aan baden gewend, eerst in een ondiepe schotel en daarna in een grote plastic bak. Zo werd het diertje spoedig tam en groeide voorspoedig op. De parelhoenderkuikentjes, vrij klein van afmeting, gingen het eendje als hun „moeder” beschouwen, sliepen op zijn rug als het onder de verwarmingslamp lag en trachtten onder de kleine vleugeltjes beschutting te vinden.

Toen duurde het niet meer zo lang of de diertjes ontgroeiden de kleine ren. Daarom werden zij naar het huis van mevr. De S. gebracht, dat gelegen is aan de rand van de weilanden in Wassenaar. Ook daar ging alles voorspoedig; het eendje sloot zich aan bij de ganzen, de tamme en wilde eenden en de waterhoentjes in de vijver. Op zekere dag echter, aan het einde van de zomer, was het plotseling verdwenen.

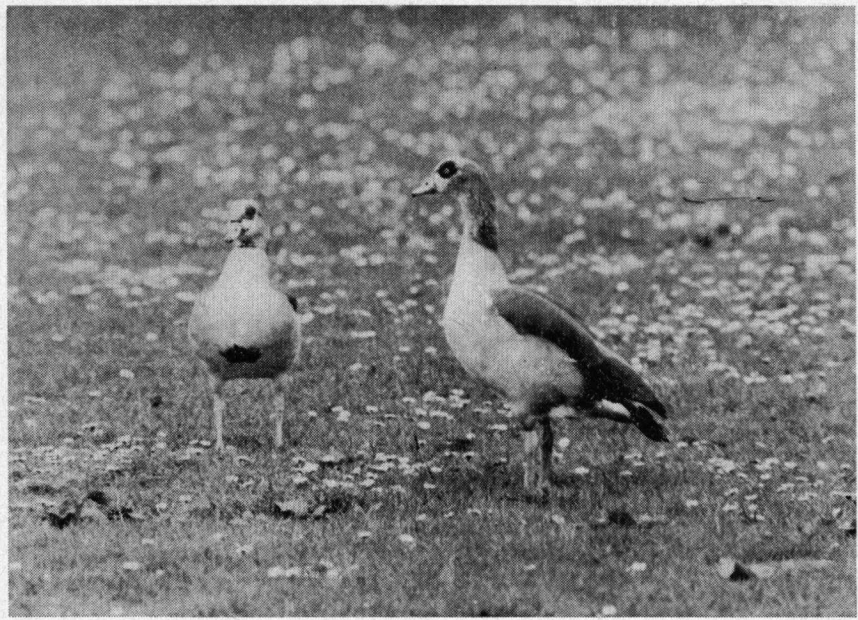
In het najaar verscheen hij weer gedurende enkele dagen in de tuin om zich in het daaropvolgende voorjaar in mei en later in september en december voor enkele dagen te laten zien. Ook op 20 april en 27 april van dit jaar verscheen hij gedurende enkele dagen in de tuin. Op 4 mei hoorde mevr. De S. plotseling buiten een merkwaardig gegak van meerdere vogels. Naar het weiland kijkende zag hij haar pleegkind met een grotere metgezel. Beide keken zij naar het huis. Toen zij naar buiten ging en de naam, die zij vroeger haar pleegkind had gegeven, riep, vloog deze naar haar toe en deed zich tegoed aan het eten dat voor hem werd gestrooid. De andere vogel bleef op veilige afstand met uitgestrekte hals roerloos kijken. Kort daarop vlogen beide vogels, die kennelijk een paar vormden weer weg.

Toen mevr. De S. mij opbelde om mij van deze ontmoeting te vertellen en ik vroeg hoe de bergeend, na zijn volwassenwording er nu eigenlijk uitzag, gaf zij mij een beschrijving, die tot mijn grote verbazing in het geheel niet met het verenkleed van een bergeend overeen kwam. De kop was licht bruinachtig met „grote ogen” (donkere vlekken rondom de ogen), de hals vertoonde een donkere ring en op de borst was een donkere, ronde vlek. Het lichaam was licht bruinrood, de rug was donkerder bruinrood, de vleugels (grote dekveren) vertoonden een horizontale, witte band en eindigden in een groenachtig gedeelte. De staart was donker. Ook taxeerde mevr. de S. de grootste van de twee op 70 cm van borst tot staart.

Uit deze algemene beschrijving meende ik te moeten opmaken dat de „bergeend” in feite een gans was en vermoedelijk een cascara, maar het „grote oog” en de donkere borstvlek waren voor mij een raadsel. In mijn literatuur over Europese vogels trof ik nergens aan dat cascara's wel eens „grote ogen” en een borstvlek hadden.

Zo ging er enige tijd voorbij toen ik plotseling in het Dierenpark „Wassenaar” de gans zag van de beschrijving. Er was niemand, die mij de naam kon noemen en thuis gekomen sloeg ik de oude Brehm, Knauers Vogelboek en Austin er op na. Wie schetst mijn verbazing toen ik zag, dat het dier een nijlgans was. Met de boeken begaf ik mij naar Mevr. de S. en liet haar afbeeldingen zien van een groot aantal eenden en ganzen. Zonder aarzelen wees zij de nijlgans aan als de vogels die waren komen aanvliegen en onafhankelijk van mevr. de S. wees ook haar huisgenote, die de hele geschiedenis had meegemaakt even beslist de nijlgans aan terwijl aan de hand van afbeeldingen van bergeenden ontkend werd dat het pleegkind een bergeend was.

Toen ik onder de Veldwaarnemingen LXX (Het Vogeljaar, mei 1969) las dat tussen 15/2 en 6/3 een tamme cascara in een vijver in Leidsendam was gezien en ik mij herinnerde omstreeks dezelfde tijd een „cascara-achtige gans” in een sloot in de wijk Mariahoeve (N.-gedeelte van 's-Gravenhage) te hebben waargenomen, twijfelde ik niet meer dat de „bergeend” een nijlgans moest zijn, die na zijn verdwijnen uit de tuin van mevr. de S. te Wassenaar, toch in de buurt was blijven overwinteren en in dit voorjaar een mannelijke soortgenoot had gevonden.

Nijlganzen / Foto P. C. C. de Vries

Merkwaardig is dat het door de zoon van mijn overbuurman gevonden pulletje afkomstig moet zijn van een nijlganzenpaar dat in de duinen bij Scheveningen heeft gebroed. Het is echter niet te zeggen of de tamme nijlgans, kennelijk een wijfje, nu met haar vader dan wel een ander mannetje een nieuw paar heeft gevormd. In dit laatste geval zullen er in de Scheveningse duinen vermoedelijk twee paren nijlganzen rondzwerven en misschien ook hebben gebroed.

• C. J. Tirion, Mauvestraat 44, Den Haag

(In de jaargang 1968 van de Nederlandse Jager maakte C. Rueb (nr. 9, blz. 235) melding van de aanwezigheid van vier nijlganzen aan de vijver van Marlot in Den Haag, die zo tam waren dat ze brood uit de hand aten. Er wordt geen datum vermeld, maar vermoedelijk was dit in maart 1968. In nr. 20 (blz. 599) bericht W. P. van Amerongen over een broedgeval van nijlganzen in de gem. Houten (U.) in 1968. In het naschrift lezen we nog: „Op een bekende plas in Nootdorp (ZH) huizen ook al geruime tijd drie nijlganzen.”

Tenslotte delen C. B. Derricks uit Druten en A. G. van Daalen uit Oosterbeek mee, dat zij o.a. nijlganzen houden, die vrij rondvliegen (nr. 23, blz. 738) — Red.).